

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ –ΤΗΛΕΜΑΧΕΙΑ

Ραψωδία α (στίχοι 26-108)

ΔΟΜΗ

Ενότητες :

1^η ενότητα :στίχοι 26-30 Η απουσία του Ποσειδώνα

2^η ενότητα: στίχοι 31-51 Ο λόγος του Δία στους υπόλοιπους θεούς

3^η ενότητα: στίχοι 52-72 Η απάντηση της Αθηνάς

4^η ενότητα: στίχοι 73-92 Η απάντηση του Δία στην Αθηνά

5^η ενότητα: στίχοι 93-108 Το σχέδιο της Αθηνάς

Ενότητα 1^η : η σημασία της απουσίας του Ποσειδώνα από τον Όλυμπο

ο ποιητής σκόπιμα απομακρύνει τον Ποσειδώνα από τον Όλυμπο , για να μπορέσουν οι υπόλοιποι θεοί να αποφασίσουν χωρίς εμπόδια την επιστροφή του Οδυσσέα.

στίχοι 26-30 : Η απουσία του Ποσειδώνα προοικονομεί τη θετική εξέλιξη του συμβουλίου των θεών για τον Οδυσσέα.

Ενότητα 2^η : ο λειτουργικός ρόλος της αναφοράς του παραδείγματος του Αίγισθου

Η αναφορά στο παράδειγμα του Αίγισθου γίνεται σκόπιμα από τον ποιητή , γιατί

- + μας προϋδεάζει για τη μνηστηροφονία
- + οι αντιστοιχίες που παρουσιάζει η ιστορία του Αγαμέμνονα με την περίπτωση του Οδυσσέα λειτουργεί ως απειλή για την τύχη του ήρωα και της οικογένειάς του , ο οποίος θα μπορούσε υποθετικά να βρει τραγικό τέλος , ανάλογο μ' αυτό του Αγαμέμνονα , γεγονός που εντείνει την αγωνία και το ενδιαφέρον των θεατών για την αίσια έκβαση του νόστου (ερώτηση 4, σελίδα 24)
- + δίνει την αφορμή στην Αθηνά να περάσει στο θέμα του Οδυσσέα δημιουργώντας ευνοϊκό κλίμα για τον ήρωα μέσα από την αντίθεση : **ο άδικος και ασεβής Αίγισθος δίκαια τιμωρήθηκε – ο γενναίος και ευσεβής άδικα βασανίζεται.**

Στίχοι 38-39 : βασική αρχή που διέπει την Οδύσσεια : **οι άνθρωποι είναι υπεύθυνοι για τις πράξεις τους και μάλιστα μπορούν να δράσουν παράλληλα με τη μοίρα ή και να την αγνοήσουν (σχόλιο 5 στίχοι 36-39).** Όταν οι πράξεις τους είναι σύμφωνες με την ηθική τάξη έρχεται η αμοιβή και η χαρά . Όταν όμως είναι αντίθετες με την ηθική τάξη έρχεται η τιμωρία. Οι θεοί προειδοποιούν τους θνητούς (όπως για παράδειγμα τον Αίγισθο) να σταματήσουν τις ανομίες τους , αλλιώς θα τιμωρηθούν . Οι θεοί δεν είναι υπεύθυνοι, αυτός που επιλέγει είναι υπεύθυνος(ύβρις→ νέμεσις→τίσις) (Ερώτηση 3 , σελίδα 24)

Ενότητα 3^η :

Η Αθηνά στρέφει με έξυπνο τρόπο το ενδιαφέρον των θεών στον Οδυσσέα , φέρνοντας το πρόβλημά του ως θέμα στο συμβούλιο.

στίχος 55 : προοικονομείται η μνηστηροφονία

Ενότητα 4^η :

Ο Δίας αφού πλέκει το εγκώμιο του Οδυσσέα εκφράζει τη θετική του στάση για την επιστροφή του Οδυσσέα.

στίχοι 82-92: Τα λόγια του Δία μας προειδοποιούν για την επιστροφή του Οδυσσέα.

Ενότητα 5^η :

Με το σχέδιο της Αθηνάς προωθείται και δρομολογείται α) ο νόστος του Οδυσσέα β) τα ταξίδια του Τηλέμαχου (Τηλεμάχεια) Στους στίχους αυτούς ο ποιητής προγραμματίζει τη δράση (προοικονομία)

Αφηγηματικές τεχνικές

1) πρωτοπρόσωπη ή διαλογική ή δραματική αφήγηση

Οι ήρωες μιλάνε στο πρώτο πρόσωπο. Έτσι την τριτοπρόσωπη αφήγηση του ποιητή που συναντάμε στο προοίμιο, τη διαδέχεται ο διάλογος σε ευθύ λόγο Δία-Αθηνάς. Με το διάλογο ο ποιητής πετυχαίνει να δώσει αμεσότητα, ζωντάνια, δραματικότητα και θεατρικότητα, ενώ φαίνεται καθαρά μέσα από τα λόγια των προσώπων το ήθος, οι σκέψεις και η συναισθηματική ένταση των προσώπων. (ερώτηση 6, σελίδα 24)

Μορφολογικά στοιχεία

Τα επίθετα και ο ρόλος τους

Ο Όμηρος συχνά χρησιμοποιεί επίθετα όχι σαν κοσμητικά (διακοσμητικά), αλλά για να ενισχύσει το νόημα του κειμένου και να αποδώσει ουσιαστικές ιδιότητες στα πρόσωπα και πράγματα που συνοδεύουν (Δίας αλλά συγνεφουσνάχτης Δίας- Οδυσσέας αλλά πολύτροπος Οδυσσέας)

Διακρίνονται σε:

- 1) Περιγραφικά: περιγράφουν τα πρόσωπα ή τα πράγματα που συνοδεύουν (θολωτή σπηλιά)
- 2) Χαρακτηριστικά: αποδίδουν βασικές ιδιότητες ή χαρακτηριστικά (θείος Ορέστης)

Χαρακτηριστικά επίθετα

τον άντρα τον πολύτροπο
τον φημισμένο Αίγισθο
ο Ξακουστός Ορέστης
θεϊκός/γενναίος/καρτερικός/δύσμοιρος Οδυσσέας
άγρυπνος/αργοφονιάς Ερμής

κοσμοσείστης Ποσειδών

Περιγραφικά επίθετα

υπέρολαμπρος Ήλιος
θολωτές σπηλιές
κατάφυτο νησί
ψηλές κολόνες
ευρύχωρη Τροία
καλλιπλόκαμη νεράιδα
κέρατα στριφτά
μεγάλες αμμουδιές

Κάποια από τα επίθετα αυτά (περιγραφικά ή χαρακτηριστικά) συνοδεύουν σταθερά κάποια πρόσωπα ή πράγματα και ονομάζονται τυπικά επίθετα (γλαυκόματη Αθηνά) Εκτός από τα τυπικά επίθετα στον Όμηρο συναντάμε και τυπικές επαναλαμβανόμενες φράσεις(π.χ. στίχοι 52-53 και 93-94) (ερώτηση 8, σελίδα 24)

Βασικές ιδέες:

- ✚ Ανθρωπομορφισμός: η αντίληψη των ανθρώπων ότι οι θεοί έχουν ανθρώπινες ιδιότητες, ανάγκες, συμπεριφορές, συναισθήματα ακόμη και πάθη και αδυναμίες.(πχ. ταξιδεύουν, ευχαριστιούνται με θυσίες, συνεδριάζουν, νιώθουν θλίψη για τα παθήματα των ανθρώπων, θυμώνουν και εκδικούνται, ερωτεύονται, δεν είναι πανταχού παρόντες, διαλέγονται και σέβονται αυτό που προτείνει ο αρχηγός-υπάρχει ιεραρχία)(ερώτηση 5, σελίδα 24)

